

פ ר ש ת ב ח ק ו ת י

(א) אם בחקותי תלכו וגו'. ר' חייא פתח. (ב) עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור וגו'. עמי זכר נא, זכאה חולקא דעמא דא, דמאריהון אוכח לון הכי. עמי זכר נא, אע"ג דאתון סטאן מאורחי, עמי אתון, דלא בעינא למעבד לכו כעובדיכו.

(ב) ר' יצחק אמר, זכאה חולקא דעמא, דמארייהו אמר לון, (ג) עמי מה עשיתי לך ומה הלאיתך ענה בי. מה יעץ בלק מלך מואב. בכמה מלין ועובדין א אמר לשיצאה לכו מעלמא, וכמה חרשין אתער לקבלייכו.

(ג) א"ר יוסי, אמר לון קב"ה לישראל, זכור נא. ווי דאנן צווחין בכל יומא, וגעינן ובכינן, (ד) זכור יי' מה היה לנו. (ה) זכור יי' לבני אדום, ולא בעי לאשגחא עלנא, הוא אמר ב לן בבקעו זכור נא, אין נא אלא ג לשון בעותא, ואנן לא אשגחנא ביה, כגוונא דא אנן צווחין, זכור יי' מה היה לנו, זכור יי' לבני אדום, (ו) זכור עדתך קנית קדם, (ז) זכרני יי' ברצון עמך, ולא בעי לאשגחא עלן.

(ד) רבי יהודה אמר, ודאי קב"ה אשגח עלן תדיר, ודכיר לן, ד אי לאו דאיהו אשגח בהו בישראל, ודכיר לון, לא יקומון חד יומא בגלותא, הה"ד

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

(א) תרומה ריח צ"ט. (ב) (מיכה ו) ח"ג קיג. רג: (ג) (שם. ד) (איכה ה). (ה) (תהלים קלז) פקודי (שם. ז) (שם. ט) (שם. טז) (שם. טז). (ז) (שם. טז).

זכר נא מה יעץ בלק

הסולם

מאמר

(א) אם בחקותי תלכו וגו': ר' חייא פתח, עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור וגו'. עמי זכר נא, אשרי חלקם של עם הזה, שאדונם מוכיח להם כך. עמי זכר נא, אע"פ שאתם, סרתם מן הדרך, עמי אתם, שאיני רוצה לגמול לכם כמעשיכם.

(ב) ר' יצחק אמר וכי: רי"א, אשרי חלקו של עם, שאדונם אמר להם, עמי מה עשיתי לך ומה הלאיתך ענה בי. מה יעץ בלק מלך מואב. היינו, בכמה דברים ומעשים חשב לכלות אתכם מן העולם, וכמה כשפים עורר לנגדכם.

(ד) ר' יהודה אמר וכי: רי"א, ודאי, הקב"ה משגיח עלינו תמיד וזוכר אותנו. ואם הוא לא היה משגיח בישראל, וזוכר אותנו, לא עמדו

(דפו"י דף קי"ב ע"א)

(ה) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'. * קב"ה לא עביד ה לן כעובדנא. (ה) ת"ח, בלק חכים הוה, ורב חרשין בעובדי ידוי, יתיר מן בלעם. והכי אוליפנא כל מה דבעי בר נש בהאי עלמא בפולחנא דקב"ה, בעי לאתערא בעובדא ו לתתא. דבעובדא דלתתא, אתער עובדא לעילא, ועובדא דא בעי בקדושה, והא אוקמוה. ובאתר דלית עובדא, אית מלה, ובמלה דפומא, תליא עובדא, לאתערא לעילא. † כמה דבעינו לאתערא קדושה עלאה, בעובדא ובמלה. הכי נמי אינון דאתיין מסטרא דמסאבותא, בעיין לאתערא סטרא דלהון, בעובדא ובמלה דפומא.

(ו) ואע"ג דבלעם חרשא הוה רב מכל חרשין דעלמא, חרשא עלאה מניה הוה בלק. † בקסם הוה בלק רב מכל חכימין. ובלעם בנחש. קסם ונחש תרין דרגין אינון, קסם תליא בעובדא. נחש לא תליא בעובדא אלא באסתכלותא, ובמלה דפומא. וכדין מתערין עלייהו רוחא מסאבא, לאתלבשא בהו, ועביד מה דעביד.

(ז) וישראל קדישין לאו הכי, אלא כלהו קדישין, וכל עובדייהו לאתערא עלייהו רוחא קדישא. כד"א, (ט) עד יערה עלינו רוח ממרום. וע"ד כתיב, (י) כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל, דהא אינון בסטרא דקדושה עלאה אחידן. ועובדייהו בקדושה † אתו, וקדושה מתערי עלייהו ומתלבשן בה. (ח) ות"ח, בקסם הוה בלק רב מכל חכימין, ובלעם בנחש. וע"ד בשעתא

מסורת הזהר

(ח) (ויקרא כו) שמות עב צ"פ. (ט) (ישעיה לב) לך ס צ"א. (י) (במדבר כג) וישלח ט צ"ח ז"ח נד ט"ד ש"ה פא ט"ג ש"ת.

חלופי גרסאות

ה לון. ו ל"ג לתתא; דלתתא. † וכמה. † והא אוקמוה ול"ג מן בקסם עד קסם. † אתיא.

מאמר

הסולם

זכר נא מה יעץ בלק

גדול מן החכמים. ובלעם היה גדול בנחש. קסם ונחש הם ב' מדרגות. קסם, תלוי במעשה. נחש, אינו תלוי במעשה, אלא בהסתכלות ובדבור הפה, ואז מתעורר עליהם רוח הטומאה להתלבש בהם, ועושה מה שעושה.

(ז) וישראל קדישין לאו וכי: וישראל הקדושים אינם כן, אלא כולם קדושים, וכל מעשיהם הם לעורר עליהם רוח קדוש. כש"א עד יערה עלינו רוח ממרום. וע"כ כתוב, כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. כי ישראל הם אחוזים בצד הקדושה העליונה, ומעשיהם באים בקדושה, וקדושה מתעוררת עליהם, ומתלבשים בה.

(ח) ות"ח בקסם הוה וכי: ובוא וראה, בקסם, היה בלק גדול מכל החכמים, ובלעם בנחש. וע"כ בשעה שרצה בלק להתחבר עמו, מה כתוב, וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם. בוא וראה, ביבור שפפה היה בלעם גדול מכל

עמדו אפילו יום אחד בגלות. ז"ש, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'. כי הקב"ה אינו עושה עמנו כמעשינו.

(ה) ת"ח בלק חכים וכי: בוא וראה, בלק חכם היה, וגדול המכשפים היה במעשי ידיו, יותר מן בלעם. וכך למדתי, כל מה שרוצה האדם בעולם הזה בעבודת הקב"ה, צריך לעורר במעשה שלמטה. כי במעשה שלמטה מתעורר המעשה למעלה. ומעשה זה, שלמטה, צריך להיות בקדושה. וכבר העמידהו. ובמקום שאין מעשה יש דבור, ובדבור הפה תלוי, לעורר המעשה למעלה. וכמו שצריכים לעורר קדושה עליונה במעשה ובדבור, כך אלו הבאים מצד הטומאה, צריכים לעורר הצד שלהם, במעשה ובדבור פה.

(ו) ואע"ג דבלעם חרשא וכי: ואע"פ שבלעם היה מכשף הגדול מכל מכשפי העולם, היה בלק מכשף גדול ממנו. כי בקסם היה בלק (דפרי דף קי"ב ע"א *) דף קי"ב ע"ב)

דבעא בלק לאתחברא עמיה, מה כתיב (ו) וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם. ת"ח, במלה דפומא הוה בלעם רב מכל חרשין דעלמא, כ ובאסתכלותא דהווא נתש, ז הוה ידע לכוונא שעתא. וע"ד בעא בלק לאשלמא ח מלה קסם ונחש.

(ט) א"ל קב"ה, רשע, הא קדמוך בני. עובדא אית בגווייהו, דכל סטרין בישין וזינין בישין וחרשין דעלמא לא יכלין לקרבא בהדייהו, דכלהו ערקין מקמיה. ומאי איהו. אהל מועד, ומאני קודשא, ושמושי מקדשא, וקטרת בוסמין, דקא מבטל כל רתחא ורוגזא נ דעלמא, דלעילא ותתא, ועלוון וקרבנין בכל יומא, ותרי מזבחות, למעבד עובדא ס מזבחות, ושלחן ולחם הפנים, ואת הכיור ואת כנו, וכמה שמושין לעובדא, למלה דפומא, הארון ותרי לוחייתא דאורייתא, ואהרן לכפרא על עמא ט בצלותא בכל יומא. כיון דאשגח ההוא רשע בהאי, אמר כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. מ"ט. י"י אלהיו עמו ותרועת מלך בו.

(יוד) וע"ד עמי זכר נא, בבעו פ מנייכו, הוה דכירין ההוא זמנא דאתחברו בלק ובלעם לשיצאה לכו, ולא יכילו, דאנא אחידנא בכו, כאבא דאחיד בכריה, ולא שביק ליה בידא דאחרא. מן השטים ועד הגלגל, מאי דא לקביל דא. אלא אמר קב"ה לישראל, בבעו מנייכו, הוה דכירין כל זמנא דהויתון אחידון בי, ולא יכיל ההוא רשע בחרשוי וקסמוי לשלטאה עלייכו. כיון דשבקתון ידייכו לאחדא בי, והויתון בשטים, מה כתיב. (ז) ויאכל העם וישתחוו לאלהיהם. בגלגל, כד"א ח) בגלגל שורים זבחו, וכדין שליטו בכו שנאיכוון. וכל דא אמאי.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

י ובלעם עובדוי בנחש ול"ג ת"ח ול"ג הוה בלעם. ח) (במדבר כב) וישלח יוד צ"ה. ז) (במדבר כה) ח"ג רלו: ז"ח עח ט"ב שכ"א. ח) (הושע יב).
 כ ובאסתלקותא. ז ל"ג הוה. ח כלא. נ ל"ג דעלמא.
 ט ל"ג מזבחות. ט וצלותא. פ מינך הוי דכיר.

זכר נא מה יעץ בלק

הסולם

מאמר

כיון שהסתכל אותו דשע בזה, אמר, כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. מהו הטעם. הוא משום, ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו. (יוד) וע"ד עמי זכר נא וכו': וע"כ אמר הקב"ה, עמי זכר נא, בבקשה מכם היו זוכרים זמן ההוא שנתחברו בלק ובלעם לכלותכם, ולא יכלו, כי אני אחותי בכם כאב האוחז בכנו, ואינו עוזב אותו בידי אחר. מן השטים ועד הגלגל, מהו היחס מזה אל זה. ומשיב, אלא אמר הקב"ה לישראל, בבקשה מכם היו זוכרים, כל זמן שהייתם אחוזים בי, לא יכול אותו דשע בכשפיו וקסמיו לשלוט עליכם. כיון שעזבתם ידיכם מלאחוז בי, והייתם בשטים, מה כתוב, ויאכלו העם וישתחוו לאלהיהם. ובגלגל, כש"א בגלגל שורים זבחו. ואז שלטו בכם שונאיכם. וכל זה למה, למען דעת צדקות

מכל המכשפים שבעולם, ובהסתכלות של נחש ההוא היה יודע לכוון את השעה לקלל, וע"כ קללותיו נתקיימו. וע"כ רצה בלק להשלים הדבר בקסם ונחש. שע"כ נתחבר עמו. (ט) אמר ליה קב"ה וכו': אמר לו הקב"ה, רשע, הרי קדמוך בני. מעשה יש ביניהם, שכל הצדדים הרעים ומינים הרעים וכל הכשפים שבעולם, אינם יכולים לקרב אליהם, שכולם בורחים מפניו. ומה הוא. הוא אהל מועד וכלי קדש ותשמישי המקדש, וקטרת הסמים המבטל כל כעס ורוגז שבעולם מלמעלה ומלמטה, ועולות וקרבנות בכל יום, ושני מזבחות לעשות עבודת המזבחות, ושלחן, ולחם הפנים, ואת הכיור ואת כנו. וכמה תשמישים למעשה, מבחינת דבור הפה, שהם הארון, ושני לוחות התורה, ואהרן המכפר על העם בכל יום בתפלה. (דפו"י דף ק"ב ע"ב)

למען דעת צדקות יי' כל אינון צדקות, דעבדנא לכו, בזמנא דאתון אחידן בי ולא שביקנא מלה דעלמא לשלטאה בכו, ורוגזא דלעילא ותתא, וזינין בישין, לא יכלין לקרבא בכו.

יא) ויאמר אליהם לינו מה הלילה והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר יי' אלי. ת"ח, בשעתא דעאל צ שמשא, ותרעין כלהו אסתימו, ועאל ליליא ואתחשך, כמה ר חבילי א שראן משלשליהון, ואזלין ושטאן בעלמא, וכמה רברבי ממנו עלייהו ב דמדברי להו. ואית ממנא רברבא על כלא מסטרא דשמאלא ג וההוא רשע הוה שכיח לגבי ההוא ד ממנא עלאה מכלא ט בחרשוי. והוא הוה אמר בחרשוי בליליא, בזמנא דאיהו שלטא בכל סיעתא דיליה, ת והוא הוה אתי לאשתכחא גביה, ואודע ליה מה דאיהו בעי.

יב) כגוונא * דא (1) ויבא אלהים אל לבן הארמי, ההוא דשכיח גביה. ויבא אלהים אל אבימלך, כלהו כגוונא דא. בכל אתר אקרון ליה באינון חרשין, ועל דא הוה שכיח בליליא יתיר מביממא. והא אוקמוה. וכל הני חרשין וחכימין הוו לאבימלך, דכתיב (2) וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון. כתיב הכא בעד החלון, וכתיב התם (3) בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא. לבן הא אוקמוה, בלעם כדין.

יג) ועל דא בכלהו כתיב א אלהים, ויבא אלהים אל בלעם, ויבא אלהים אל לבן, ויבא אלהים אל אבימלך, הוא אתא לגבייהו, ולאן אינון לגביה, דהא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(1) (בראשית לא) וירא קב צ"ג. (2) (שם כ) וירא קב צ"א. (3) (שם כו) תולדות מא צ"ז. (4) (שופטים ה) תולדות מא צ"ח.

דדך אמת א) ניתרים משלשלת שלהם שהוא בנקבי תהום רבה. ב) שמנהיג אותם. ג) ר"ל בלעם.

מאמר

הסולם

ויבא אלקים אל בלעם

אצלו. דהיינו הממונה הנ"ל, וכו'. ויבא אלהים אל אבימלך. כולם כמו זה. בכל מקום קוראים אותו באלו הכשפים. וע"כ היה שכיח בלילה יותר מביום. משום שבלילה זמן שליטתו. כנ"ל בדבור הסמוך. וכבר העמידהו. וכל אלו מכשפים וחכמים היו לאבימלך, שכתוב, וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון. כתוב כאן בעד החלון. וכתוב שם בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא. מה שם היה בכשפים, אף כאן באבימלך בכשפים. ולפיכך גם ויבא אלהים אל אבימלך. היינו הממונה הנ"ל שממשיכים בכשפים. לבן כבר העמידהו, שהיה מכשף, וגם בלעם כמהו. וע"כ אלהים שכתוב בהם היינו הממונה.

צדקות ה', דהיינו כל אלו צדקות שעשיתם לכם בזמן שהייתם אחוים בי ולא עזבתי שום דבר בעולם שישלוט עליכם, והרוגזו שלמעלה ושלמטה, ומינים הרעים לא יכלו לקרב אליכם. יא) ויאמר אליהם לינו מה הלילה וגו': בוא וראה, בשעה שבא השמש, וכל השערים נסתמים, והלילה בא ונחשך. כמה גדודים נפתחים משלשלותיהם, והולכים ומשוטטים בעולם, וכמה ממונים עליהם שמנהיגים אותם. ויש ממונה גדול על כולם מצד השמאל, ואותו רשע, בלעם, היה מצוי אצל ממתה הזה העליון מכולם בכשפיו. והוא היה אמר בכשפיו בלילה, בזמן שהוא שולט עם כל החברה שלו, והוא הממונה, היה בא להמצא אצלו, ומדיעו מה שהוא רוצה.

יג) וע"ד בכלהו כתיב וכו': וע"כ בכלם כתוב אלהים, ולא הויה, שכתוב, ויבא אלהים אל בלעם. ויבא אלהים אל לבן. ויבא אלהים אל

יב) כגוונא דא ויבא וגו': כעין זה, ויבא אלהים אל לבן הארמי, שהוא אותו המצוי 697 (דפו"י דף קי"ב ע"ב *) דף קי"ג ע"א

לית להו אתר זמין. ב ואי תימא, הא כתיב אלהים. אלא, שמא דא אשתתף בכלא, ואפילו ע"ז נמי אלהים אקרי, ג אלהים אחרים, ובכללא דאלהים אחרים אלין ממנו, ובכללא דא הוו, ובגין כך אקרי הכי. וההוא רשע הוה אמר בחרשו יקרי ליה, ואתי לגביה. ובגין כך כתיב (ז) לינו פה הלילה והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר יי' אלי. ההוא רשע קא משבח גרמיה, דהא לא כתיב ו ביה, אלא ויבא אלהים.

(ד) ה דבר אחר כאשר ידבר יי' אלי, על ידי דההוא שליחא דסטרא אחרא. ואי תימא הא ביממא אשתכח ו לגביה. אלא ודאי בנחש אסתכלותא הוה ביה, ובההוא זמנא הוה מסתכל לכוונא שעתא, הה"ד ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים. וירא בלעם כי טוב בעיני יי' לברך את ישראל. ז אלא דההוא יומא אסתכל לכוונא שעתא, ולא אשתכח כשאר יומי, וכדון חמא דהא רוגזא רבא לא אשתכח בעלמא, כדון ידע כי טוב בעיני יי' לברך את ישראל. בההוא זמנא שביק גרמיה מכל נחשים דעלמא, ולא אסתכל בהו. ח הה"ד ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים.

(ט) תא חזי, בההיא שעתא דרתחא אשתכח, כדון שמאלא אתער, והוה ידע ההוא רשע אתר, לאחדא בסטרא שמאלא, למילט. ואסתכל בההוא זמנא, ולא אשתכח. כדון מה כתיב, (ק) מה אקוב לא קבה אל ומה אזעום לא זעם יי'.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר
 (ז) (במדבר כב) ח"ג ה. רז. רח: ק) (במדבר כג) ב דאי. ג ל"ג אלהים אחרים. ד ל"ג ביה. ה ל"ג מן ד"א עד ואי תימא. ו מוסיף לגבי בלק; לגביה ח"ג קיט. ז"ח מח ט"ב ש"ה.
 כד הוי לגבי בלק. ז ל"ג אלא. ח ל"ג מן הה"ד עד סוף האות.

הסולם

כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל

מאמר

ומשיב אלא ודאי, הסתכלות בנחש היתה בו, וזה נקרא ג"כ אלהים, ובאותו זמן היה מסתכל לכוון השעה (כנ"ל אות ח') ז"ש, ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים. וירא בלעם כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל. ואיך ראה. אלא ביום ההוא הסתכל לכוון השעה, לקלל את ישראל, ולא מצא כמו בשאר הימים, ואז ראה שלא נמצא רוגז גדול בעולם, ואז ידע כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל. באותו שעה הסיר את עצמו מכל הנחשים שבעולם ולא הסתכל בהם. ז"ש, ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים.

אל אבימלך. שאלהים פירושו הממונה הנ"ל, הוא בא אליהם ולא הם אליו. כי אין לממונים האלו מקום מוכן. ואם תאמר, הרי כתוב אלהים. ואיך נאמר, שהוא סטרא אחרא. ומשיב, אלא שם הזה אלהים הוא משותף לכל, ואפילו עבודה זרה נקרא גם כן אלהים, דהיינו אלהים אחרים. ובכלל אלהים אחרים הם ממונים האלו, וכיון שהם בכלל זה, על כן נקראים כך, בשם אלהים. ואותו רשע היה אמר בכשפים וקרא אותו ובא אליו. ומשום כך כתוב, לינו פה הלילה והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר הוי"ה אלי. ולא כתוב אלהים. כי אותו רשע היה משבח עצמו, ואמר הוי"ה, שהרי לא כתוב בו, אלא, ויבא אלהים.

(טו) ת"ח כההיא שעתא וכו': בוא וראה בשעה ההיא שנמצא רוגז, אז השמאל שלמעלה מתעורר. ואותו רשע היה יודע מקום איך להתאחו בצד שמאל, לקלל. ובאותה שעה הנ"ל, הסתכל ולא מצא. אז מה כתוב, מה אקוב לא קבה אל ומה אזעום לא זעם ה'. ומשום זה. כתוב, עמי זכר נא מה יעץ בלק וגוי ומה ענה אותו

(ד) ו"א כאשר ידבר וגוי: פירוש אחר. כאשר ידבר הוי"ה אלי, פירושו, על ידי שליח ההוא של סטרא אחרא. דהיינו הממונה. ואם תאמר הרי גם ביום היה נמצא אצלו, שכחוב ויקר אלהים אל בלעם וגוי, שזה היה ביום. (דפו"י דף קי"ג ע"א)

בחקותי

ובגין כך, (ד) עמי זכר נא מה יעץ בלק וגו'. ומה ענה אותו בלעם בן בעור
 זכאין - אינון ישראל, זכאה חולקיהון כ בעלמא דין ובעלמא דאתי.
 (טז) (ט) אם בחקותי תלכו. אם בחקותי, דא אתר דגזירין דאורייתא תליין
 בההוא אתר, כד"א (ת) את חקותי תשמורו. חוק הוא דאקרי הכי, וגזירין
 דאורייתא בה אתכלילון. (א) ואת משפטי תשמרו. משפטי, דא הוא אתר אחרא
 עלאה, דההיא (ח) חקה אחידת ביה, ומתחברו דא בדא נ דעילאי ותתאי. וכל
 פקודי אורייתא, וכל גזרי אורייתא, וכל קדושי אורייתא, בהני אחידון. בגין
 דהאי תורה שבכתב, והאי תורה שבעל פה.

(יז) ועל דא אם בחקותי, כל אינון גזירין ודינין ועונשין ופקודין, דאינון
 בההוא אתר דאקרי (ט) תורה שבעל פה, חקה. ואת משפטי תשמורו, בההוא
 אתר דאקרי תורה שבכתב, כמה דאת אמר (ב) משפט לאלהי יעקב. ודא אחיד
 בדא ודא בדא, וכלא חד. ודא הוא כללא דשמא קדישא ע ומאן דאעבר פ על
 פתגמי אורייתא, כאלו פגים שמא קדישא, בגין דחק ומשפט שמא דקב"ה
 הוי. ועל דא, אם בחקותי תלכו: דא תורה שבעל פה. ואת משפטי תשמרו:
 דא תורה שבכתב. ודא הוא כללא דשמא קדישא.

(יח) ועשיתם אותם. מאי ועשיתם אותם, צ כיון דאמר ק תלכו ותשמרו,
 אמאי ועשיתם. אלא, מאן דעביד פקודי אורייתא ואזיל באורחוי, כביכול

מסורת הזהר

(ד) (מיכה ו') לעיל את א' צ"ב (ש) לעיל
 אות א צ"א. (ת) (ויקרא יח) לעיל ח"ג עב: עג:
 (א) (שם כה.) (ב) (תהלים פא) שמות קד צ"ש.
 ט מוסיף בג"כ זכאין. י ל"ג אינון. כ דמאריהון
 אוכח לון הכי ול"ג בעלמא דין ובעלמא דאתי.
 ל משפט. ח מוסיף חקה עלאה. נ דעילא ותתא.
 ט ל"ג תורה שבע"פ. ע ומה. פ ל"ג על. צ ל"ג מן
 כיון עד אלא. ק תשמרו ול"ג תלכו.

חלופי גרסאות

הסולם

מאמר

אם בחקותי תלכו

תורה שבעל פה, דהיינו המלכות שנקראת חקה.
 ואת משפטי תשמורו, היינו במקום ההוא
 שנקרא, תורה שבכתב, שהוא ז"א, כש"א משפט
 לאלקי יעקב, שהוא ז"א הנקרא יעקב. וזה אחוז
 בזה וזה בזה, והכל אחד, וזה הוא הכלל של
 שם הקדוש. דהיינו היחוד של ז"א ומלכות. ומי
 שעובר על דברי תורה, כאלו פוגם השם הקדוש,
 משום שחוק ומשפט הוא השם של הקב"ה.
 וע"כ, אם בחקותי תלכו, זהו תורה שבעל
 פה. ואת משפטי תשמרו, זהו תורה שבכתב.
 וזהו הכלל של שם הקדוש.
 (יח) ועשיתם אותם: שואל, מהו ועשיתם
 אותם, כיון שכבר אמר תלכו ותשמרו, למה
 עוד ועשיתם. ומשיב, אלא מי שעושה מצות
 התורה הולך בדרכיו, הוא כאלו עשהו למעלה.
 אמר הקב"ה כאלו עשאני. והעמידוהו. וע"כ
 ועשיתם אותם, לחוק ומשפט, שהם ז"א ומלכות.
 ועשיתם אותם כתוב דאי, כי מתוך שמתעוררים
 על

אותו בלעם בן בעור. אשרי הם ישראל. אשרי
 חלקם בעולם הזה ובעולם הבא.
 (טז) אם בחקותי תלכו: אם בחקותי,
 זהו מקום שגזירות התורה תלויות באותו מקום,
 דהיינו מלכות. כש"א את חקותי תשמורו. חוק,
 הוא שהמלכות נקרא כך, וגזירות התורה
 נכללות בה. ואת משפטי תשמורו. משפט. זה
 הוא מקום אחר עליון, שהוא ז"א, שאותה
 החוקה שהיא מלכות נאחזת בו, ומתחברים זה
 בזה, העליונים והתחתונים. דהיינו החוקות
 שבמלכות במשפטים שבז"א. וכל המצוות
 שבתורה וכל הגזירות שבתורה וכל הקדושות
 שבתורה, אחוזים באלו, בז"א ובמלכות, משום
 שזהו תורה שבכתב, ז"א. והו תורה שבעל
 פה, מלכות.
 (יז) ועל דא אם בחקותי וכו': וע"כ,
 אם בחקותי, הם כל אלו הגזרות והדינים
 והעונשים והמצוות. שהם במקום ההוא, שנקרא.
 (דפו"י דף ק"יג ע"א)

כאלו עביד ליה לעילא. אמר קב"ה, כאלו עשאני, ואוקמוה. ועל דא ועשיתם אותם. ועשיתם ר אתם כתיב ודאי, והואיל ומתערי עלייכו לאתחברא דא בדא, לאשתכחא שמא קדישא כדקא יאות, ועשיתם ש אתם ודאי. (ט) כגוונא דא אמר רבי שמעון, (ג) ויעש דוד שם, וכי דוד עבד ליה. אלא בגין דאזיל בארחי דאורייתא, ועביד פקודי אורייתא, ואנהיג מלכותא כדקא יאות, כביכול, עשה שם לעילא. ולא הוה מלכא בעלמא דזכה * להאי כדוד, ת דהוה קם בפלגות ליליא, א והוה משבח ליה לקב"ה, עד דסליק שמא קדישא בכורסייה, בשעתא דסליק נהורא ב דיממא. כביכול הוא עבד שם ממש כד"א, (ד) ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל. ובג"כ ויעש דוד שם. ועל דא ועשיתם ג אותם כתיב, ואי אתון תשתדלון למעבד לון, לאתתקנא שמא קדישא כדקא יאות, כל אינון ברכאן דלעילא ישתכחון גבייכו בתקונייהון כדקא יאות.

(כ) (ה) ונתתי גשמיכם בעתם וגו'. כל חד וחד, יתן חילא דיליה עלייכו. מאן אינון. ההוא תקונא דעבדתון ד דההוא שמא קדישא ה כגוונא דא כתיב, (ו) ושמרו דרך יי' לעשות צדקה ומשפט. וכי כיון דכתיב ושמרו דרך יי', אמאי לעשות צדקה ומשפט. אלא מאן דנטיר אורחוי דאורייתא, כביכול הוא עושה צדקה ומשפט. ומאי צדקה ומשפט. דא קב"ה. בכה ר"ש ואמר, ווי לון לבני נשא, דלא ידעין ולא משגיחין ביקרא דמאריהון, מאן עביד שמא קדישא בכל יומא, הוי אימא מאן דיהיב צדקה למסכני.

חלופי גרסאות

(ג) (ש"ב ח) וירא קל צ"ו. (ד) (ויקרא כד) ב"א שמב א אותם ודאי הואיל ול"ג כתיב. ש אותם. ת והוה. א וקא; וקא הוה. ב ביממא. ג אתם. ד דהוא. ז"ה. (ה) (ויקרא כו.) ו (ו) (בראשית יח) חיי שרה טו צ"ה.

מסורת הזהר

הסולם

מאמר

ולתקן השם הקדוש כראוי, כל אלו הברכות שלמעלה תמצאנה אצלכם בתקון שלהן כראוי. (כ) ונתתי גשמיכם בעתם וגו': היינו שכל אחד ואחד יתן הכח שלו עליכם. מי הם. היינו אותו התקון שעשיתם של יחוד שם הקדוש ההוא. דהיינו היחוד דחזק ומשפט. שהם ז"א ומלכות. שהם ישפיעו לכם. כעין זה כתוב, ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט. וכי כיון שכתוב, ושמרו דרך ה', למה צריך לכתוב, לעשות צדקה ומשפט. ומשיב, אלא מי ששומר דרכי התורה, כביכול הוא עושה צדקה ומשפט. ומהו צדקה ומשפט, זהו הקב"ה. בכה ר' שמעון, ואמר, אוי להם לבני אדם שאינם יודעים ואינם משגיחים בכבוד אדונם. כי מי עושה השם הקדוש בכל יום. הוי אומר, מי שנותן צדקה לעניים.

על ידכם להתחבר זה בזה, שימצא השם הקדוש כראוי, ודאי, ועשיתם אתם.

(ט) כגוונא דא אר"ש וכו': כעין זה אמר ר' שמעון, ויעש דוד שם. וכי דוד עשה לו. ומשיב, אלא משום שדוד הלך בדרכי התורה ועשה מצות התורה, והנהיג המלכות כראוי, כביכול, עשה השם למעלה. ולא היה מלך בעולם שזכה לזה כדוד, שהיה קם בחצות לילה, והיה משבח להקב"ה עד שעלה השם הקדוש, שהוא מלכות. בכסאו, בעת שעלה אור היום. ע"כ, כביכול הוא עבד שם ממש. דהיינו שהעלה אותה לזווג עם ז"א. כש"א בצד האחר, ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל. ימשום זה, ויעש דוד שם. וע"כ נאמר, ועשיתם אותם. דהיינו, אם אתם תשתדלו לעשות אותם, (דמ"י דף ק"ג ע"א *) דף ק"ג ע"ב

ה"ה

(כא) ת"ח, הא אוקמוה הכי הוא, דמסכנא אחיד ביה בדינא, וכל מיכלייהו בדינא הוא, אתר דאקרי צדק, כד"א (ז) תפלה לעני כי יעטף. תפלה, דא תפלה של יד, ואיקימנא. ומאן דיהיב ליה צדקה למסכנא, הוא עביד לעילא שמא קדישא שלים כדקא יאות. בגין דצדקה דא אילנא דחיי, וצדקה יהיב לצדק. וכד יהיב לצדק, כדין אתחבר דא בדא, ושמא קדישא ו אשתכח שלים. מאן דעביד אתערותא דא דלתתא, ודאי כאלו עביד שמא קדישא בשלימו. כגוונא דאיהו עביד לתתא, הכי אתער לעילא. ועל דא כתיב, (ח) אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת. עושה צדקה, דא קב"ה, כביכול הוא עביד ליה.

(כב) תא חזי, מסכנא הא אתמר מאן הוא אתריה. מ"ט. בגין דמסכנא לא אית ליה מדיליה כלום, אלא מה דיהבין ליה וסיהרא לא אית לה נהורא ח מדיליה, אלא מה דיהיב לה שמשא.

(כג) ט ת"ח, אמאי עני חשוב כמת, מ"ט. בגין דההוא אתר גרים ליה, דהא באתר דמותא הוא שכית, ובג"כ אקרי מת. ההוא דחייס עליה, הוא יהיב ליה צדקה, אילנא דחיי - שריא עלוי. כד"א, (ט) וצדקה תציל ממות. וכגוונא דעביד ב"נ לתתא, הכי נמי עביד לעילא ממש. זכאה חולקיה דזכי למעבד שמא קדישא לעילא, בג"כ צדקה סליק על כלא.

מסורת הזהר

(ז) (תהלים כב) יתרו קו צ"ק. ח (תהלים קו) ויצא נב צ"ה. ט (משלי י) לעיל פרשת בהר אות סב צ"י. ו אשתלים ואשתכח. ז עביד דא אתערותא; אתערותא דא. ח מדידה. ט תו. י ל"ג שריא עלוי.

חלופי גרסאות

צדקה למסכנא

בעת שאיננה בזוג עם ז"א כנ"ל, מהו הטעם. משום שהעני אין לו משלו כלום, אלא מה שנותנים לו, וכן הלבנה, שהיא המלכות, אין לה אור משלה, אלא מה שנותן לה השמש, שהוא ז"א.

(כג) ת"ח אמאי עני וכי: בוא וראה, למה עני חשוב כמת. מהו הטעם. הוא משום שאותו מקום גרם לו, כי במקום מיתה הוא מצוי. כי המלכות ה"ם עץ הדעת טוב ורע, שאם זוכה הרי טוב וחיים ואם אינו זוכה הרי רע ומות (כנ"ל, ויצא י"ג ד"ה סתרא) ומשום זה הוא נקרא מת. ואותו שמרחם עליו, הוא נותן לו צדקה, וגורם שעץ החיים שנקרא צדקה שורה על עץ הדעת שהוא אילנא דמותא, כמש"א וצדקה תציל ממות. ונמצא כמו שהאדם עושה למטה, שמחיה את העני שנקרא מת, כן הוא עושה למעלה ממש, שמשרה אילנא דחיי על אילנא דמותא. אשרי חלקו שזכה לעשות שם הקדוש למעלה. דהיינו ליחדה עם ז"א. משום זה עולה צדקה על הכל.

הני

מאמר

הסולם

(כא) ת"ח, הא אוקמוה וכו': בוא וראה, הדי העמידהו שכך הוא. כי העני אחוז בדין, וכל מאכלו הוא בדין, הוא המקום שנקרא צדק שהיא מלכות. כש"א תפלה לעני כי יעטף. תפלה זו היא תפלה של יד, דהיינו המלכות, והעמידהו. שבעת שאינה בזוג עם ז"א, היא עניה ונקראת צדק. ומי שנותן צדקה לעני, הוא עושה למעלה את השם הקדוש שלם כראוי, דהיינו שמחברה עם ז"א המשפיע לה הכל, משום שצדקה היא עץ החיים, שהוא ז"א, וצדקה נותנת ומשפעת לצדק שהיא מלכות. וכשנותנת לצדק, אז מתחבר זה בזה, ז"א במלכות, והשם הקדוש נמצא שלם. מי שעושה התעוררות שלמטה זה, דהיינו שנותן צדקה, הוא ודאי כאלו עשה את השם הקדוש בשלמות. כעין שהוא עושה למטה כך מתעורר למעלה. וע"כ כתוב, אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת. עושה צדקה, זהו הקב"ה, כביכול הוא עושה אותו.

(כב) ת"ח מסכנא הא וכי: בוא וראה, עני הרי למדנו מי הוא מקומו, דהיינו מלכות (דפו"י דף קי"ג ע"ב) 701

כד) והני מלי, צדקה לשמה. דהא אתער צדקה לצדק, כ לחברא לון כחדא, ולמהוי כלא שמא קדישא כדקא יאות. דהא צדק, לא אתתקן, ולא אשתלים, אלא בצדקה. דכתיב, ^(א) בצדקה תכוונני, ולכנסת ישראל אתמר, ובג"כ ועשיתם אותם וגו'.

כה) ^(ב) ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד וגו'. ר' יוסי פתח, ^(ג) רגזו ואל תחטאו וגו'. רגזו ואל תחטאו, האי קרא אוקמוה, דבעי בר נש לארגזא יצר טוב על יצר הרע, ושפיר. אבל בשעתא דרמש ליליא, ובר נש שכיב על ערסיה, ^(ד) כמה גרדיני נמוסין מתערין בעלמא, ואזלין ושאטין, ובני נשא בעאן ^(ה) לאתרגזא ^(ו) מקמיה קב"ה, ולדחלא ^(ז) מניה, בגין דלא ישתכח נפשיה בגוייהו, וישתויב מנייהו. ^(ח) ויבעי ליה לב"נ, דלא יפיק מנייהו מלה בפומיה. בגין דלא יתער להו לגביה, ולא ישתכחון בהדיה. הה"ד אמרו בלבבכם על משכבכם ודמו סלה. דלא יפיק ^(ט) מנייהו מלה מפומיה.

כו) ת"ח, בשעתא דאשתכחו ישראל זכאין קמי קב"ה, מה כתיב, ונתתי שלום בארץ. האי לעילא. דאתי קב"ה לאתחברא בכנסת ישראל. כדין ושכבתם ואין מחריד. מ"ט. בגין והשבתי חיה רעה מן הארץ. * דא חיה דזינא בישא לתתא. ומאי איהי. אגרת בת מחלת, היא, וכל סיעתא דילה. האי בליליא. ביממא, בני נשא דאתו ^(א) מסטרהא דא, הה"ד ^(ב) וחרב לא תעבור בארצכם.

חלופי גרסאות

מסורת הנהר

(א) (ישעיה נד) בשלח צג צ"פ. (כ) ח"ג קיד. קסו: כ ולחברא. ל לארגזא. ח קמי; מקמי. נ ל"ג מניה. ח ובעי. ע ל"ג מנייהו. פ מסטרא. (ג) (תהלים ד). ח לעיל צ"כ.

דרך אמת ד) כמה וכמה בעלי דינים חמונים על חוקת המלך יתברך ויתעלה.

ונתתי שלום בארץ

הסולם

מאמר

שלא יוציא מלה בפיו מהם, כלומר, שלא ידבר מחציאותם כלל, כדי שלא יעורר אותם אליו, ולא ימצאו עמו. ז"ש, אמרו בלבבכם על משכבכם ודמו סלה, דהיינו, שלא יוציא מלה בפיו מהם.

כד) והני מילי צדקה לשמה וכי: והדברים האלו אמורים בצדקה לשמה, כי בזה מעורר צדקה את הצדק דהיינו ז"א למלכות; לחברים יחד, ויהיה הכל שם קדוש כראוי. כי צדק אינו מתתקן ואינו נשלם אלא בצדקה. שכתוב בצדקה תכוונני. שזה נאמר לכנסת ישראל, שהיא המלכות, שרק בצדקה היא נשלמת. משום זה כתוב, ועשיתם אותם וגו'. שזה נעשה ע"י אתערותא דלתתא כנ"ל.

כו) ת"ח בשעתא דאשתכחון וכי: בוא וראה בשעה שישראל נמצאים זכאים לפני הקב"ה. מה כתוב, ונתתי שלום בארץ. זה הוא למעלה, שהקב"ה בא להתחבר עם כנסת ישראל. כי שלום פירושו יסוד, בארץ פירושו מלכות. או, ושכבתם אין מחריד. מהו הטעם. הוא משום, והשבתי חיה רעה מן הארץ, זו היא חיה של מין רע שלמטה, ומי היא. היא אגרת בת מחלת, שהיא קליפה רעה, וכל החברה שלה. זהו בלילה. ביום, פירושו של והשבתי חיה רעה, הם בני אדם הבאים מן הצד שלה, שהם מזיקי עולם. זהו שכתוב, וחרב לא תעבור בארצכם. רבי

כה) ונתתי שלום בארץ ושכבתם וגו': רבי יוסי פתח, רגזו ואל תחטאו וגו'. רגזו ואל תחטאו מקרא זה העמידוהו. שאדם צריך להרגין יצר הטוב על יצר הרע, ויפה הוא. אבל בשעה שהחשיך הלילה, ואדם שוכב על מטתו, כמה חוקרי דין, דהיינו מלאכי חבלה, מתעוררים בעולם והולכים ומשוטטים, ובני אדם צריכים להתרגז מלפני הקב"ה ולירא ממנו, כדי שלא תמצא נפשו ביניהם, וינצל מהם. ואדם צריך, (דסו"י דף קי"ג ע"ב *) דף קי"ד ע"א)

(כז) ר' אבא אמר, הא אוקמוה דאפילו חרב של שלום, כגון פרעה נכה. אבל וחרב לא תעבור, דא סיעתא דילה. והשבתי חיה רעה, דלא תשלוט בארעא, ואפילו העברה בעלמא לא תעבור עלייכו, ואפילו חרב דשאר עמין, ואפילו ב"נ מזיינא, לא יעבור עלייכו.

(כח) ודא דריש יאשיהו מלכא, ואוקמוה צ דהוא אתפס בחובייהו דישראל. כמה דכתיב, (ג) רוח אפינו משיח יי' נלכד בשחיתותם וגו'. הכא אית לאסתכלא, דהא תנינן אי רישא דעמא הוא טב, כל עמא משתזבן בגיניה. ואי רישא דעמא לא אתכשר, כל עמא אתפסן בחוביה. והא יאשיהו רישא דכשרא הוה, ועובדוי מתכשרן. ק אמאי אתפס בחוביהון דישראל.

(כט) ד אלא על דלא הימין ביה בירמיהו, (ה) ולא כפית להו לישראל, דחשיב דכלהו זכאין כוותיה. והוה אמר ליה ירמיה, ולא הימין ביה. ובג"כ אתפס בחוביהון. ועוד דסיהרא הוה מאיך נהורא, ובעיא לאסתמא.

(ל) (ס) ונתתי משכני בתוככם וגו'. ונתתי משכני, דא שכינתא. משכני : משכונא דילי. דהיא אתמשכנא בחובייהו דישראל. ונתתי משכני, משכוני ודאי. ט מתל לב"נ דהוה רחימא לאחרא, א"ל ודאי ברחימותא עלאה דאית לי גבך, בעינא לדיירא עמך. אמר היך אנדע דתידור גבאי, נטל כל כסופא דביתיה, ואייתי לגביה, אמר הא משכונא לגבך, דלא אתפרש מנך לעלמין.

מסורת הזהר

(ג) (איכה ד) ח"ג רנה: (ס) פקודי קכו צ"ו. צ והא. ק אלא. ר ולא ול"ג אלא על. ש ל"ג מתל. דרך אמת (ה) לא מיחה בהם לייסרם.

הסולם

מאמר

(כט) אלא על דלא הימין וכר: ומשיב, הוא משום שלא האמין בירמיהו (מגילה יד): ולא ייסר את ישראל שיחזרו בתשובה, כי חשב שכולם צדיקים כמותו. וירמיה אמר לו זה ולא האמינו, ומשום זה נתפס בעונותיהם. ועוד שהלבנה שהיא המלכות, היתה בשפל האור, והיתה הולכת להסתם לגמרי. כי כבר היה קרוב לחורבן בית המקדש.

מאמר ונתתי משכני בתוככם

(ל) ונתתי משכני בתוככם וגו': ונתתי משכני, זו היא השכינה. משכני פירושו המשכון שלי, כי היא השכינה, נתמשכנה בעונותיהם של ישראל. כי הולכת עמהם בגלות. ונתתי משכני, משכוני ודאי. משל לאדם שהיה אוהב את חברו. אמר לו, ודאי באהבה עלינוה שיש לי אליך אני רוצה לדור עמך. אמר חברו, איך אדע שתדור אצלי. הלך ולקח כל חמדת ביתו והביא אצלו, אמר הרי משכוני אצלך. שלא אפרד ממך לעולם.

(כז) רבי אבא אמר וכר: רא"א, הרי העמידוהו, שאפילו חרב של שלום, לא תעבור בארצכם כגון פרעה נכה, שרצה לעבור דרך ארץ ישראל ולא עזבו יאשיהו המלך (ד"ה ב' ל"ה). אבל הפירוש הוא, וחרב לא תעבור, היינו החברו: שלה, הבאים מצד הקליפה הנ"ל, השבתי חיה רעה, היינו הקליפה בעצמה לא תשלוט בארץ, ואפילו העברה בעלמא לא תעבור עליכם, ואפילו חרב של שאר העמים, ואפילו אדם אחד מזוין, לא יעבור עליכם.

(כח) ודא דריש יאשיהו וכר: וזה דרש יאשיהו המלך, שלא הניח לעבור חייליו של פרעה נכה בארץ, והעמידוהו, שהוא נתפס בעונותיהם של ישראל, (תענית כב:): וע"כ נהרג אז, כמ"ש, רוח אפינו משיח ה' נלכד בשחיתותם וגו'. כאן יש להסתכל, כי למדנו, אם ראש העם הוא טוב כל העולם ניצולים בו. ואם ראש העם אינו ישר, כל העם נתפסים בעונו. והרי יאשיהו שהיה ראש כשר, ומעשיו ישרים למה נתפס בעונותיהם של ישראל.

(דפו"י דף קי"ד ע"א)

(לא) כך קודשא בריך הוא, בעא לדיירא בהו בישראל, מה עבד, נטל כסופא דיליה, ונחית להו לישראל. אמר לון, ישראל, הא משכונא דילי גבייכו, בגין דלא אתפרש מנייכו לעלמין. ואע"ג דקב"ה אתרחיק מינו, משכונא שביק בידו, ו^ו ואנו נטרין ההוא כסופא דיליה, מאן דיבעי משכוניה ייתי לדיירא גבון ^ת בג"כ ונתתי משכני בתוכם, משכונא אתן בידייכו, בגין דאדור עמכון. ואע"ג דישראל השתא בגלותא, משכונא דקב"ה ^א הוא גבייהו, ולא שבקו ליה לעלמין.

(לב) ולא תגעל נפשי אתכם, לב"נ דרחים לחבריה, ובעא לדיירא עמיה, מה עבד, נטל ערסא דיליה ואייתי לביתה. אמר דא ערסא דילי בביתך, בגין דלא ארחיק ^ב מינך, ערסך, ומאנך. כך קב"ה אמר, ונתתי משכני בתוכם ולא תגעל נפשי אתכם, הא ערסא דילי בביתייכו, כיון דערסא דילי עמכון, תנדעון דלא אתפרש מנייכו, ובג"כ ולא תגעל נפשי אתכם.

(לג) ^ו והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאלהים, כיון ^ג דמשכנא דילי גבייהו, בודאי תנדעון דאנא ^ד אזיל עמכון, כד"א ^ה כי יי' אלהיך מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת אויביך לפניך והיה מחניך קדוש.

(לד) רבי יצחק ורבי יהודה, הוו שכיחי ליליא חד בכפר, קריב לימא דטבריא, קמו בפלגות ליליא אמר ר' יצחק לרבי יהודה נימא במלי דאורייתא דאע"ג דאנו באתר דא, לא בעינא לאתפרשא מאילנא דחיי.

(לה) פתח ר' יהודה ואמר, ^ז ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ו) (ויקרא כו.) (פ) (דברים כג) סקודי קו צ"ה. ת כד. א ל"ג הוא. ב ל"ג מינך. ג דמשכונא. (ז) (שמות לג) ב"ב קעד צ"ד. ד ל"ג אזיל: איזל. דרך אמת (ו) ואנו שומרים התענוג שזו שכל מי שרוצה במשכונו יבא לדור אצלנו.

ונתתי משכני בתוכם

הסולם

מאמר

ולא תגעל נפשי אתכם, הרי מטתי, שהיא השכינה, בביתכם וכיון שמטתי עמכם, תדעו שלא אפרד מכם. ומשום זה, ולא תגעל נפשי אתכם, דהיינו שלא אתרחק מכם. (לג) והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאלקים: כיון שהמשכון שלי אצלכם, כנ"ל, תדעו בודאי שאני הולך עמכם, כמש"א, כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת אויביך לפניך והיה מחניך קדוש.

(לד) ר' יצחק ור' יהודה וכו': ר"י ור"י היו נמצאים לילה אחד בכפר סמוך לימה של טבריא. קמו בחצות לילה. א"ר יצחק לר' יהודה, נאמר דברי תורה, כי אע"פ שאנו במקום זה אין אנו צריכים להפרד מעץ החיים. (לה) פתח ר' יהודה וכו': פריי ואמר, ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה וגר'. שואל, ומשה יקח את האהל, למה עשה כך

(לא) כך קב"ה בעא וכו': כך הקב"ה רצה לדור בישראל. מה עשה לקח החמדה שלו, שהיא השכינה, והורידה לישראל. אמר להם, ישראל, והרי המשכון שלי אצלכם, כדי שלא אפרד מכם לעולם. ואע"פ שהקב"ה התרחק ממנו, המשכון עזב בידינו, כי השכינה עמנו בגלות, ואנו שומרים את החמדה היא שלו, וכשהוא יבקש את המשכון שלו, יבא לדור אצלנו. משום זה כתוב, ונתתי משכני בתוכם. שפירושו, משכון אתן בידכם כדי שאדור עמכם, ואע"פ שישראל עתה בגלות, המשכון של הקב"ה אצלם, ולא עזבו אותו לעולם.

(לב) ולא תגעל נפשי אתכם: בדומה לאדם האוהב את חבירו, ורוצה לדור עמו. מה עשה, נטל מסתו והביאה לביתו. אמר, הרי מטתי בביתך, כדי שלא אתרחק ממך, ממתך, ומכליך. כך אמר הקב"ה, ונתתי משכני בתוכם

(דפריי דף קי"ד ע"א)

למחנה וגו'. ומשה יקח את האהל, אמאי. אלא אמר משה, הואיל וישראל קא משקרי ביה בקב"ה, ואחליפו יקרא דיליה, הא משכונא דיליה, יהא בידא דמהימנא, עד דנחמי במאן ישתאר.

(לז) אמר ליה ליהושע, אנת תהא מהימנא בין קודשא בריך הוא, ובין ישראל, וישתאר משכונא בידך בהימנותא, ונחמי * במאן ישתאר. מה כתיב, ושב אל המחנה ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל. מאי טעמא ליהושע בגין דאיהו כסיהרא לגבי שמשא, ואיהו אתחזי לנטרא משכונא. ועל דא, לא ימיש מתוך האהל.

(לז) א"ל קודשא ב"ה למשה, משה, לא אתחזי הכי, דהא משכונא דילי היתבית בידיהו, אף על גב דאינון חאבו לגבאי, משכונא יהא לגבייהו, דלא היתפרשון מניה. תבעי דאתפרש מנייהו דישראל, ולא איתוב לגבייהו לעלמין, אלא אתיב משכונא דילי לגבייהו, ובגיניה לא אשבוק להון בכל אתר. (לח) אע"ג דישראל חבו לגביה דקב"ה, האי משכונא דיליה לא שבקו, וקב"ה לא נטיל ליה מבינייהו. ועל דא, בכל אתר דגלי ישראל, שכינה עמהון. ועל דא כתיב, ונתתי משכני בתוכם. והא אוקמוה.

(לט) פתח רבי יצחק ואמר (ק) דומה דודי לצבי או לעופר האילים הנה זה וגו'. זכאין אינון ישראל, דזכו דמשכונא דא למהוי גבייהו, מן מלכא עלאה. דאף על גב דאינון בגלותא, קב"ה אתי בכל ריש ירחי ושבתי וזמני, לאשגחא עלייהו, ולאסתכלא בהווא משכונא דאית ליה גבייהו, דאיהו כסופא דיליה.

חלופי גרסאות
ה אתפרש מנייהו.

מסורת הזהר
(ק) (שיר ב) שמות כג צ"ב.

ומשה יקח את האהל

הסולם

מאמר

שלא יפרדו ממנו, הכי תרצה שאפרד מישראל ולא אשוב להם לעולם, כי השכינה היא משכון בידי ישראל שלא יעזוב אותם (כנ"ל אות ל"א). אלא השב המשכון שלי אליהם, ובשבילו לא אעזבם בכל מקום שיהיו.

(לח) אע"ג דישראל חבו וכר: אע"פ שישראל חטאו להקב"ה משכון הזה שלו לא עזבו, והקב"ה אינו לוקח אותו מביניהם וע"כ בכל מקום שגלו ישראל, שכינה עמהם. וע"כ כתוב ונתתי משכני בתוכם. וכבר העמידהו.

מאמר דומה דודי לצבי

(לט) פתח ר' יצחק וכר: פריי ואמר, דומה דודי לצבי או לעופר האילים הנה זה וגו'. אשרי הם ישראל שזכו שהמשכון הזה ממלך העליון יהיה אצלם, ואע"פ שהם בגלות, בא הקב"ה בכל ראש חדש ושבת ויום טוב, להשגיח עליהם ולהסתכל במשכון הזה שיש אצלם שהוא חמוד.

למלכא

כך. ומשיב, אלא אמר משה, כיון שישראל משקרים בהקב"ה, והחליפו הכבוד שלו, בעגל, הרי המשכון שלו, שהוא השכינה, הנקראת אהל מועד, יהיה בידי נאמן, עד שנראה אצל מי ישאר המשכון.

(לז) א"ל ליהושע אנת וכר: אמר לו ליהושע, אתה תהיה הנאמן בין הקב"ה ובין ישראל, וישאר המשכון בידך באמונה. ונראה אצל מי ישאר. מה כתוב, ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימוש מתוך האהל. מהו הטעם, שנחנו ליהושע. הוא משום שהוא כלפי נחשה, כלבנה אל השמש, שהלבנה ה"ם המלכות, הנקראת אהל מועד. ע"כ הוא היה ראוי לשמור את המשכון, שהוא בחינתו. וע"כ, לא ימוש מתוך האהל.

(לז) א"ל קב"ה למשה וכר: אמר הקב"ה למשה, משה, אינו ראוי לעשות כך. כי המשכון שלי נתתי בידיהם של ישראל, ואע"פ שהם חטאו לי, יהיה המשכון אצלם, (דפו"י דף קי"ד ע"א * דף קי"ד ע"ב)

(מ) לַמֶּלֶכָא דסַרְחָא מַטְרוֹנִיתָא, אַפְקָה מֵהִיכְלִיָּה. מַה עֲבַדְתָּ. נִטְלַת בְּרָה דִּילִיָּה כְּסוּפָא דְמֶלֶכָא, רַחֲמָא דִּילִיָּה. וּבְגִין דְדַעְתָּא דְמֶלֶכָא עֲלָה, שְׂבָקִיָּה בִּידְהָא. בְּשַׁעְתָּא דְסָלִיק רַעוּתָא דְמֶלֶכָא, עַל מַטְרוֹנִיתָא, וְעַל בְּרָה, הוּוּ (ח) סָלִיק וְ אַגְרִין, וְנַחֲתִית דְרַגִּין, וְסָלִיק כּוֹתְלִין, לְאַסְתַּכְלָא וְלֹאֲשַׁגְחָא בֵּין נוֹקְבֵי כּוֹתְלָא עֲלֵייהוּ, כִּיּוֹן דְחָמֵי לוֹן, שְׂאֲרֵי בְּכִי מֵאַחֲוָרֵי (ט) קוֹסְטֵי כּוֹתְלָא, ז' וּלְבַתֵּר אֹזִיל לִיָּה. (מא) כִּךְ יִשְׂרָאֵל, אָפָּה עַל גַּב דְּאִינּוֹן נִפְקוּ מֵהִיכְלִיָּה דְמֶלֶכָא, הֵוּוּ מִשְׁכּוֹנָא לֹא שְׂבָקוּ, וּבְגִין דְרַעוּתָא דְמֶלֶכָא עֲלֵייהוּ, שְׂבָקִיָּה עִמְהוֹן. בְּשַׁעְתָּא דְסָלִיק רַעוּתָא דְמֶלֶכָא קְדִישָׁא, עַל מַטְרוֹנִיתָא וְעַל יִשְׂרָאֵל. סָלִיק (כ) אַגְרִין, נַחֲתִית דְרַגִּין, וְסָלִיק כּוֹתְלִין, לְאַסְתַּכְלָא וְלֹאֲשַׁגְחָא בֵּין קוֹסְטֵי כּוֹתְלָא עֲלֵייהוּ. כִּיּוֹן דְחָמֵי לוֹן, שְׂאֲרֵי וּבְכִי, הֵוּוּ דוֹמָה דוֹדֵי לְצַבִּי אֹו לְעוֹפֵר הָאִילִים לְדִלְגָא מְכוֹתְלָא לְאִיגְרָא, וּמֵאִיגְרָא לְכוֹתְלָא. הֵנָּה זֶה עוֹמֵד אַחַר כְּתֻלְנֹו, בְּבַתֵּי כְּנַסְיוֹת וּבְבַתֵּי מְדַרְשׁוֹת מִשְׁגִּיחַ מִן הַחֲלוֹנוֹת, ט' דוֹדָאֵי בִי כְּנִישְׁתָּא בְּעִיא חֲלוֹנוֹת. מְצִיָּךְ מִן הַחֲרָכִים, לְאַסְתַּכְלָא וְלֹאֲשַׁגְחָא. עֲלֵייהוּ. וּבְגִין כִּךְ, יִשְׂרָאֵל בְּעוּ לְמַחְדֵי בַהֲוֹא יוֹמָא, דְאִינְהוּ יַדְעֵי דָא, וְאִמְרֵי. (ד) זֶה הַיּוֹם עֲשֵׂה יִי נְגִילָה וְנִשְׂמַחָה בּוּ. (מב) וְאִם בְּחֻקְתֵי תִמְאַסּוּ וּגְוִי. ר' יוֹסִי פִתְחָ, (ח) מוֹסֵר יִי בְּנֵי אֵל תִּמְאַסּוּ וְאֵל תְּקוּץ בְּתוֹכְחָתוֹ. כִּמְהָ חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל קָמִי קוֹדֶשָׁא ב"ה, דְקַב"ה בְּעִי לְאוֹכְחָא לְהוּ, וְלְדַבְרָא לְהוּ בְּאַרְחַ מִישֵׁר, כְּאַבָּא דְרַחֲמִים לְבְרִיָּה, וּמִגּוֹ רַחֲמֵי דִּילִיָּה לְגַבִּיָּה, שְׂרַבִּיטָא בִּידֵיהָ תְדִיר, י' לְדַבְרָא לִיָּה בְּאַרְחַ מִישֵׁר, דְלֹא יִסְטֵי

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ד) (תהלים קיח) ח"ג קה. ז"ח כז ט"ב שג"א. ו אדרין. ז לבתר. ח אדרין; מוסיף אגרין מקפץ על הגבעות. ט ל"ג דודאי בי כנישתא בעיא חלונות. י עלייהו דישאל ובג"כ בעי חדווא ולמחדי בהווא יומא דאנן ידעין דא וישאל אמרי זה היום.

דרך אמת (ז) משל לממך שמרדה וכו'. (ח) עלה חדרים. ט) חרכי הכותל. י) להנהיגו.

דומה דודי לצבי

הסולם

מאמר

בעליות וירד במדרגות ועלה על כתלים, להסתכל ולהביט עליהם מבין חרכי הכותל. כיון שראה אותם התחיל לבכות. ז"ש דומה דודי לצבי או לעופר האילים, לקפוץ מן הכותל אל העליה, ומן העליה אל הכותל. הנה זה עומד אחר כתלנו, היינו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, משגיח מן החלונות, כי ודאי שבית הכנסת צריך חלונות. מציץ מן החרכים להסתכל ולהביט עליהם. ומשום זה צריכים ישראל לשמוח ביום ההוא שהם יודעים זה, ואומרים. זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו. (מב) וְאִם בְּחֻקְתֵי תִמְאַסּוּ וּגְוִי: רבי יוסי פתח. מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו. כמה אהובים הם ישראל לפני הקב"ה, שהקב"ה רצה להוכיחם ולהנהיגם בדרך הישר כרחם אב על בנו. ומתוך אהבתו אליו, נמצא השרביט

(מ) לַמֶּלֶכָא דְסַרְחָא מַטְרוֹנִיתָא וְכוּ': בדומה למלך, שמרדה בו המטרוניתא. הוציאה מהיכלו. מה עשתה. לקחה עמה בנה שלה שחוא חמדת המלך ואהוב שלו. ומשום שדעתו של המלך עליה, עזבו בידיה. בשעה שעלה רצונו של המלך על המטרוניתא ועל בנה, היה עולה בעליות, וירד במדרגות, ועולה על כתלים, להסתכל ולהביט עליהם מבין חרכי הכותל. כיון שראה אותם, התחיל לבכות מאחורי חרכי הכותל, ואח"כ הלך לו קוסטי, פירושו חרכים לפי הענין. (מא) כִּךְ יִשְׂרָאֵל אַע"ג וכו': כִּךְ יִשְׂרָאֵל, אַע"פ שֶׁהֵם יִצְאוּ מֵהִיכַל הַמֶּלֶךְ, וּבְאוּ בַגְלוֹת. מִשְׁכוֹן הוּוּ לֹא עִזְבוּ. וּמִשׁוֹם שֶׁרְצוֹן הַמֶּלֶךְ עֲלֵיהֶם עִזְבוּ עִמְהֶם. בְּשַׁעְתָּא שֶׁעֲלָה רְצוֹן הַמֶּלֶךְ הַקְדוֹשׁ עַל הַמַּטְרוֹנִיתָא וְעַל יִשְׂרָאֵל, עֲלָה (דפו"י דף קי"ד ע"ב) 706

לימינא ולשמאלא. הה"ד א) כי את אשר יאהב יי יוכיח וכאב את בן ירצה. ומאן דלא רחים ליה קב"ה, וסאני ליה, סליק מניה כ תוכחה, סליק מניה שרביטא. (מג) כתיב. ב) אהבתי אתכם אמר יי וגו', מגו רחימותא דיליה, שרביטא בידיה תדיר, לדברא ליה. ואת עשו שנאתי, בג"כ סליקית מניה שרביטא, סליקת מניה ל תוכחתא, בגין דלא אתן ליה בי חולקא, רחיקא דנפשאי הוא. אבל אתו, אהבתי אתכם ודאי. ובג"כ, מוסר יי בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו. מאי ואל תקוץ. לא תקוצון ביה, כמאן דערק מגו ג) גובין, דאינון מילין כגובין לגביה בגרמיה.

(מד) תא חזי, בשעתא דאתער צדק בדינוי. כמה ז) סטרי טהירין, מתערין

חלופי גרסאות
כ אוכחא. ל אוכחה.

מסורת הזהר
א) (שם) ח"ג פה. ב) (מלאכי א) שמות צו צ"ח.

דרך אמת כ) קוצים. ז) אורות רוחות עליונות המתפשט מימין ומשמאל ר"ל מחסד ודין כנודע.

צדק בדינוי

הסולם

מאמר

פירוש. כבר ידעת שיש במלכות ב' בחינות דינים, ימב' הנקודות מנעולא ומפתחא (כח"ש לעיל בהקטה"ז דף מ"ה ד"ה הריא, ודף מ"ז ד"ה גו ע"ש) ותחילה מתעוררים במלכות דינים דמנעולא, שה"ס מלכות דצמצום א' הבלתי ממותקת דבינה. וז"ש, בשעתא דאתער צדק בדינוי, כמה סטרי טהירין מתערין וכו', שהם כולם דינים קשים. ואח"כ מתעוררים הדינים דנקודת המפתחא, ע"י עלית המלכות לבינה, כמ"ש שם. ואז הקליפות הנמשכים מדינים שבמלכות עולים אחרי המלכות ונאחזים בבחינות הבינה, שמכאן היא הבינה דקליפה, הנקראת נוקבא דתהומא רבא. וז"ש, תחותייהו ממנן אחרנין, שהם נמשכים מראשונים, אבל הם, מארי טפסין, בעלי חבלה, כי הם מקפצים ממקום המלכות ומחבלים בבינה. והם סוד, ממנן דארבעין חסר חד, שמחמת קפיצתם לאחוז בבינה נאבד מהם המלכות דמלכות, שהיא בחינת המנעולא, ויש בהם ד' ספירות דקליפות חריב תרי"מ שבכל אחת עשר, אלא חסרים מלכות דמלכות (כנ"ל ויצא דף ט"ז ד"ה תיקון ח') והזהר מפרש הדברים, ואומר שאטין ונחתין לקאן, שתחילה הם משוטטים ויורדים ולוקים מבחינת הדינים שלמטה דהיינו מנעולא, כמו הקליפות הראשונים, ואח"כ וסלקין ונטלין רשותא שעולים, להתאחו בבינה, ולוקחים רשות, כלומר שלוקחים כח לזה, מן המלכות עצמה שעלתה לבינה, ועיילי בנוקבא דתהומא רבא, שהיא מדור אותם הקליפות הנאחזות בבינה, כי מקום הקליפות הנאחזות במנעולא, נקראים, נוקבא דתהומא זוטא. ושם, מצבעין, טפסי, שמצבעים עצמם, בצבע אדום, כמו

השרביט שלו תמיד בידו, להנהיגו בדרך הישר, שלא יסור ימין ושמאל. ז"ש, כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכאב את בן ירצה. ומי שהקב"ה אינו אוהב אותו, ושונא אותו, מעביר ממנו תוכחה, מעביר ממנו השרביט.
(מג) כתיב אהבתי אתכם וגו': כתוב, אהבתי אתכם אמר ה', ומתוך אהבתו נמצא השרביט תמיד בידו להנהיג לנו. ואת עשו שנאתי, ומשום זה, העברתי ממנו השרביט, העברתי ממנו התוכחה, כדי שלא אתן לו חלק בי, נפשי קצה בו. אבל אתם, אהבתי אתכם, ודאי, ומשום זה מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו. מהו ואל תקוץ. היינו אל תקוצו בו, כמי שבורח מפני הקוצים, כי אלו המלכים החשעבדים את ישראל הם כקוצים בגופו. גובין פירושו קוצים לפי הענין.
(מד) תא חזי בשעתא וכו': בוא וראה, בשעה שצדק, שהיא מלכות מצד הדין שבה, מתעורר בדינוי, כמה בחינות רוחות מתעוררים מימין ומשמאל, כמה שרביטים יוצאים, מהם שרביטי אש, שרביטי גחלים, שרביטי שלהבת, כולם יוצאים ומתעוררים בעולם, ומכים בני אדם. תחתיהם יש ממונים אחרים בעלי חבלה, ממונים של ארבעים חסר אחת. הם משוטטים ויורדים ומכים ועולים ולוקחים רשות ונכנסים לנקב תהומה הגדול, ומצבעים ומטפסים, ואש שורף מתחברת בהם, ויוצאים, גחלות בוערות ומשוטטים ויורדים ונמצאים כנגד בני אדם. והיינו שכתוב, ויספתי ליסרה אתכם. אתן לבעלי הדין תוספת על הדין שלהם. טפסי פירושו, מטפסים ומקפצים. מלשון טפו. כי על ויתר ממקומו מתרגם ויטפו (איוב ל"ז א').
(דפו"י דף קי"ד ע"ב)

מימינא ומשמאלא, כמה שרביטין נפקין, מנהון שרביטי אשא, שרביטי מ) גומרין, שרביטי שלהובא, כלהו נפקין ומתערין בעלמא, ולקאן לבני נשא. תחותיהו ממנן אחרניו, (א מארי טפסיו, ממנן דארבעין חסר חד. שאטין ונחתין, לקאן וסלקין, ונטלין רשותא, עיילי *) בנוקבא דתהומא רבא, (ב מצבעין טפסיו, ונורא דדליק אתחבר בהו, נפקי גומרין ושאטין ונחתין, ואשתכחו לקבליהון דבני נשא. והיינו דכתיב, ויספתי ליסרה אתכם אתן למאריהון דדינא, תוספת על דינא דלהון.

מה) כד"א (א) לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. מאי לא אוסיף. לא אתן תוספת למארי דינא לשיצאה עלמא, אלא תוספת כגוונא דיכיל עלמא למסבל. וע"ד ויספתי אתן תוספת ודאי.

מו) תוספת אמאי. בגין ליסרא אתכם שבע על חטאתיכם. (ב) שבע, (ג) והא קב"ה אי גבי ההוא דיליה לא יכיל עלמא למסבל אפילו רגעא חדא, (הה"ד) (ד) אם עונות תשמור יה יי' מי יעמוד, ואת אמרת שבע על חטאתיכם.

מז) אלא מה ת"ל שבע. אלא הא שבע (ה) לקבליכו. ומאי איהי. דא

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

(ג) (בראשית ח) משפטים קסט צ"כ ז"ח כב ט"ב (ד) (תהלים קל) ח"ג קפה: ת"ז תס"ט קטו: דרך אמת (ח) גחלים. (ז) בעלי שלהבת גדולה מצד הדין. (ט) צבעונים שלהובי אש.

שבע על חטאתיכם

הסולם

מאמר

המגיע לו, כלומר אם היה מעניש במשקל כפי החטא, לא היה העולם יכול לסבול אפילו רגע אחד. ז"ש, אם עונות תשמר יה ה' מי יעמה, ואתה אומר שבע על חטאתיכם. (מז) אלא מה תלמוד לומר וכי: ומשיב, אלא מה מלמדנו הכתוב שאומר, **שבע**, היינו, הרי **שבע** לנגדכם. ומי היא. היא שמטה. דהיינו מלכות הממוחקת בבינה, שהיא שבע. כי נקראת שבע כמו שאתה אומר, מקץ שבע שנים תעשה שמטה. וע"כ אומר הכתוב, שבע על חטאתיכם. ונקראת המלכות, **שבע**, ונקראת גם **בת שבע**. מה בין זה לזה. אלא כשאומר **שבע** בלבד, הוא לעשות שמטה, ולעשות דינים להוציא בה חירות הכל. כלומר שבע לבד, יורה על המלכות בעת שהיא בבחינת הדינים דבינה, שדינים אלו הם הכנה שתוכל לקבל המוחין דהארת חכמה מן הבינה. (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר) שאלו המוחין ה"ם חירות הכל. אבל עודנה היא בהכנה, ובדינים ולא במוחין. **בת שבע** נקראת, שנתחברה באחר ב"א, יחד להאיר ולשלוט במלכותה, להודיע המלכות בארץ ובכל. דהיינו שכבר יצאו בה המוחין

כמו הדינים דבינה, ומטפסים ועולים להאחו בבינה. ונורא דדליק אתחבר בהו, דהיינו שנתוסף עליהם אש שורף מבחינת הבינה, ואז נפקי גומרין, שיוצאים מנוקבא דתהומא רבא בבחינת גחלים שורפות מדינים דבינה, ושאטין ונחתין ואשתכחו לקבליהון דבני נשא, דהיינו שיורדים ודנים בני אדם מתוספות דינים ההם שקבלו ממלכות שבמקום בינה. והיונו דכתיב, ויספתי ליסרה אתכם, אתן למאריהון דדינא תוספת על דינא דלהון. דהיינו שמלבד שנאחזים במלכות דמדת הדין שה"ס מנעולא, אתן להם תוספת אחיזה גם בבינה. שז"ס ויספתי ליסרה אתכם. מה) כד"א לא אוסיף וכי: כש"א, לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. מהו, לא אוסיף. היינו, לא אתן תוספת לבעלי הדין לכלות העולם, אלא תוספת כפי שיוכל העולם לסבול. וע"כ כתוב ויספתי, שאתן תוספת ודאי. שיוכל העולם לסבול. מה) תוספת (מו) תוספת אמאי, בגין וכי: התוספת למה. הוא כדי ליסר אתכם שבע על חטאתיכם. שואל, **שבע**, הרי אם הקב"ה היה גובה את (דסו"י דף קי"ד ע"ב *) דף קט"ו ע"א)

שמיטה, דאיהי שבע, דאקרי שבע, כד"א, ה) מקץ שבע שנים תעשה שמיטה. ועל דא שבע על חטאתיכם, ואקרי שבע, ואקרי בת שבע. מה בין האי להאי. אלא שבע בלחודהא, למעבד שמטה, ולמעבד דיניו, לאפקא חירו דכלא בה. בת שבע ו אקרי, דאתחבר ו באחרא כחדא, לאנהרא, למשלט במלכותא, לאודעא מלכותא בארעא ובכלא, בת שבע אקרי. כתיב, ו על כן שם העיר באר שבע עד היום הזה. באר שבע, בארה דיצחק הוא, וכלא חד מלה ז הוא. מח) רבי אבא אמר, ו ויסרתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם. ויסרתי אתכם, על ידא דממנן אחרניו, כמה דאוקמוה. אף אני, ו הא אנא אתער לקבלייכו. הא שבע, לאתערא עלייכו.

מט) ת"ח, רחימותא עלאה דקב"ה בישראל, ו למלכא דהוה ליה בר יחידאי, והוה חטי קמי מלכא, יומא חד סרוח קמי מלכא, אמר מלכא, כל הני יומין אלקינא לך, ולא קבלת. מכאן ואילך חמי מאי אעביד לך, אי אתריך לך מן ארעא, ואפיק לך ממלכותא, דילמא יקומון עלך דובי חקלא, או זאבי חקלא, או לסטיון, ויעברון לך מעלמא. מה אעביד. אלא אנא ואנת ניפוק ת מארעא. נ) כך אף אני, אנא ואנת ניפוק א מארעא. ב כך אמר קב"ה, ישראל מה אעביד לכו, הא אלקינא לכו, ולא ארכיתו אודנייכו, הא ג אייתינא עלייכו מארי תריסין, מארי טפסין, לאלקאה לכו, ולא שמעתון. אי אפיק לכו מארעא ד לחודכו, דחילנא עלייכו מכמה דובין, מכמה זאבין, דיקומון עלייכו,

מסורת הזהר

ה) (דברים טו). ו) (בראשית כו) ח"ג שבי ז"ח ט"א שכ"ט. ז) בהשמות ח"א רס: רסה: ח"ג ערה. ת"ז תכ"ז עא: תק"ח קו ט"א שכ"ז קיט ט"ב ש"ט.

ע ל"ג אקרי. פ ל"ג באחרא. צ ל"ג הוא. ק ל"ג הא. ר מוסיף מחל למלכא. ש יעברון לך בעלמא. ת מעלמא. א מוסיף מארעא אף אנא [עמך אנא] ואנת נהך בגלותא וניפוק כחדא. ב ל"ג כך אמר קב"ה. ג אתינא. ד ל"ג לחודכו.

חלופי גרסאות

הסולם

מאמר

שבע על חטאתיכם

וראה, אהבה עליונה של הקב"ה לישראל, בדומה למלך, שהיה לו בן יחיד, והיה חוטא לפני המלך. יום אחד חטא לפני המלך. אמר המלך כל אלו הימים הכיתי אותך, ולא קבלת, מכאן ואילך, ראה מה שאעשה לך. אם אגרש אותך מן הארץ, ואוציאך מן המלכות, אולי יקומו עליך דובים שבשדה, או זאבי השדה, או רוצחים, ויעברו אותך מן העולם. מה אעשה. אלא אני ואתה נצא מן הארץ. ג) כך אף אני וכו': כך, אף אני שכתוב פירושו, אני ואתם נצא מן הארץ. דהיינו שנלך בגלות. כך אמר הקב"ה לישראל, מה אעשה לכם, הרי הכיתי אתכם ולא הטיתם אזנכם הרי הבאתי עליכם בעלי מלחמה ומלאכי חבלה, להכותכם ולא שמעתם. אם אוציאכם מן הארץ בלבדכם, אני מפחד עליכם מכמה דובים

המוחין. ואז נקראת בת שבע. שכתוב, ע"כ שם העיר באר שבע עד היום הזה. באר שבע, הוא בארו של יצחק. שה"ם המוחין דהארת חכמה. והכל דבר אחד הוא. כזומר שבע ובת שבע הם דבר אחד, ששניהם מורים על דבקותה בבינה שנקראת שבע. אלא שבע הוא בקטנות בעת הדינים. ובת שבע הוא בגדלות. מח) ר' אבא אמר וכו': ר"א ויסרתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם. ויסרתי אתכם, על ידי ממונים אחרים, כמו שהעמידוהו (לעיל אות מ"ב) אף אני, הרי אני ז"א, מתעורר אליכם להצילכם, הרי שבע שהיא מלכות, להתעורר עליכם להצילכם. דהיינו שז"א ומלכות יכללו עמהם בגלות וע"כ יוציאו אותם מהגלות, כמו שמפרש לפנינו. מט) ת"ח רחימותא עלאה וכו': בוא (יפוי"ד דף קט"ו ע"א)

ויעברון לכו מעלמא. אבל מה אעביד לכו, אלא אנא ואתון נפוק מארעא, ונהך בגלותא. הה"ד ויסרתי אתכם למהך בגלותא. ואי תימרון דאשבוק לכו, אף אני עמכו. שבע על חטאתיכם, ה דא שבע דיתתרך עמכו, ואמאי. על חטאתיכם.

(נא) הה"ד, (ח) ובפשעיכם שלחה אמכם. אמר קב"ה, אתון גרמתון, דאנא ואתון לא ו נידור בארעא. הא (ט) מטרוניתא נפקת מהיכלה עמכו, הא אתחרב כלא, היכלא דילי ח ודלכו אתחרב. דהא למלכא לא אתחזי היכלא, אלא כד איהו עייל עם מטרוניתא. וחזוה דמלכא לא אשתכח, אלא בשעתא דעאל בהיכלא דמטרוניתא, ט ואשתכח ברהא עמה בהיכלא, חדאן כלהו כחדא. השתא דלא אשתכחו ברא ומטרוניתא, הא היכלא תריבא מכלא. אלא אנא מה אעביד. אף אנא עמכו. והשתא אע"ג דישראל אינהו בגלותא, קב"ה אשתכח עמהון, ולא שביק לון, כ דכד יפקון, ישראל מן גלותא, קב"ה, יתוב עמהון. דכתיב, (ט) ושב יי' אלהיך, ושב יי' אלהיך ודאי. והא אתמר.

(נב) רבי חייא ור' יוסי הוו אזלי בארחא, אערעו בההיא מערתא בחקלא. א"ר חייא לרבי יוסי, האי דכתיב (י) אלה דברי הברית וגו', מלבד הברית. ל מאי

חלופי גרסאות

מסורת הזהר (ח) (ישעיה ג) ב"א קמח צ"א. ט) (דברים ל) וירא קנד צ"ב. י) (שם כח) פקודי קא צ"ז. ה ל"ג מן דא עד סוף האות. ו נטרוד. ז בעלמא: מעלמא; מארעא. ח ל"ג ודלכו. ט ואשכח. י ל"ג אלא. כ וכד; והא אוקמוה דכתיב. ושב ה' אלקיך וכד יפקון ישראל מן גלותא קב"ה יתוב עמהון והא אתמר. ל דברי הברית מאי.

דרך אמת (ט) גבירה.

ובפשעכם שלחה אמכם

הסולם

מאמר

אינה נמצאת, אלא בשעה שנכנס בהיכלה של המטרוניתא, ובניה נמצאים עמה בהיכל, שמחים כולם יחד. עתה שהבן המטרוניתא אינם נמצאים, הרי ההיכל שלי חרוב מכל. אלא מה אעשה, אני. אף אני עמכם. ועתה, אע"פ שישראל בגלות, הקב"ה נמצא עמהם, ואינו עוזב אותם. וכשיצאו ישראל מן הגלות, הקב"ה ישוב עמהם. שכתוב ושב ה' אלקיך. ושב ה' אלקיך ודאי. דהיינו שהקב"ה ישוב. וכבר למדנו.

דובים ומכמה זאבים שיקומו עליכם ויעברו אתכם מן העולם. אבל מה אעשה לכם, אלא אני ואתם נצא מן הארץ ונלך בגלות. ז"ש, ויסרתי אתכם, ללכת בגלות. ואם תאמרו שאעזוב אתכם, אף אני, עמכם. שבע על חטאתיכם, היינו שבע, שהיא חלכות, שתתגרש עמכם, ולמה. על חטאתיכם. בעלי תריסין פירושו בעלי מגן ומלחמה כי על צנה מתרגם תריסא (תהלים צ"א ד') בעלי טפסין, פירושו מלאכי חבלה, לפי הענין.

(נב) רבי חייא ור' יוסי וכר': ר"ח ור"י היו הולכים בדרך. פגשו במערה והיא בשדה. א"ר חייא לר' יוסי, זה שכתוב, אלה דברי הברית וגו' מלבד הברית. מהו דברי הברית, דברי הגבורה היה צריך לומר. אמר לו הרי העמידוהו, הללו, הקלזות שבתורת כהנים נאמרו מפי הגבורה, והללו, שבמשנה תורה מפי

(נא) הה"ד ובפשעכם וגו': ז"ש, ובפשעכם שלחה אמכם. אמר הקב"ה, אתם גרמתם שאני ואתם לא נדור בארץ, הרי המטרוניתא יוצאת מן ההיכל עמכם, הרי נחרב הכל, ההיכל שלי ושלכם נחרב. כי היכל אינו ראוי למלך אלא כשהוא נכנס בו עם המטרוניתא, שהיא החלכות, ושמחת המלך (דפו"י דף קט"ו ע"א)

דברי הברית. דברי ה גבורה מבעי ליה. אמר ליה הא אוקמוה, הללו מפי הגבורה, והללו מפי עצמו של משה, והא אתמר.

(נג) ת"ח, אלין ואלין דברי הברית הוו, * דאע"ג דמפי הגבורה הוו מלין, מלי ברית הוו, דהא טב וביש ביה תליין. טב דאתי מצדיק. ביש דאתי מן דינא. דינא, מאתר דדינא, והיינו צדק. וצדיק וצדק ברית אינון, ברית אקרונו. ועל דא, מלין אלין, מלי ברית אינון. וקשיר ברית כחדא. ובגיני כך זכור ושמור, קשיר כחדא. זכור ביום, שמור כלילה. הא ברית כחדא, ובגין כך ברית ודאי, דברי הברית נינהו. ובכל אתר ברית באתר דא איהו.

(נד) אמר רבי חייא, ודאי הכי הוא, ובג"כ שבת דאיהו זכור ושמור, אקרי ברית. דכתיב, ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם ברית עולם. וכלא מלה חד, ואתר דא, אקרי ברית בכל אתר.

(נה) ת"ח, כתיב ונתתי שלום בארץ, הוא יסוד, דאיהו שלמא דארעא, שלמא דביתא, שלמא דעלמא. ויסרתי אתכם אף אני שבע. מאי ז' דא צדק. הא ודאי ברית, ובג"כ דברי הברית נינהו.

(נו) א"ר יוסי כתיב, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'. ואף גם זאת, ואף, כד"א, אף אני. גם, לרבות כ"י, דאקרי זאת, דלא שבקת לון לעלמין. בהיותם בארץ אויביהם, בהיותם כלא כחדא. לא מאסתים ולא

מסורת הזהר

(כ) (שמות לא) ב"ב רח צ"ג. (ז) שמות עב צ"פ.

חלופי גרסאות

ח מוסיף גבורה האלה. 1 מוסיף גם גם.

מאמר

הסולם

אלה דברי הברית

השבת לדרתם ברית עולם. והכל דבר אחד. ומקום זה, יסוד ומלכות ביחד, נקרא ברית בכל המקומות.

(נה) ת"ח כתיב ונתתי וגו': בוא וראה, כתוב, ונתתי שלום בארץ. שלום הוא יסוד, שהוא שלום הארץ, שלום בית, שלום העולם. כי המלכות נקראת ארץ ונקראת בית ונקראת עולם. ויסרתי אתכם אף אני שבע. מהו שבע. זה הוא צדק, שהוא מלכות מצד הדין. וזה דאי ברית, ומשום זה דברי הברית הם. פירוש, כי בחינת השלום הוא מיסוד, והיסודים ממלכות, וזה וזה מופיעים מיסוד ומלכות כשהם בזוג יחד. שה"ס ברית.

(נו) א"ר יוסי כתיב וכו': אר"י כתוב, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'. ואף גם זאת, הנה, ואף, הוא כמו שאתה אומר, אף אני, שפירושו ז"א (כנ"ל אות מ"ח). גם, הוא לרבות כנסת ישראל שנקראת זאת, שהיא המלכות, שאינה עוזבת אותם לעולם. בהיותם בארץ אויביהם, היינו בהיותם הכל יחד. לא מאסתים ולא געלתים, אע"פ שאיני מתחבר בהם. להפר בריתי אתם, כי אם איני גואל

מפי עצמו של משה, וכבר למדנו. (לעיל ויקרא אות צ').

(נג) ת"ח אלין ואלין וכו': בוא וראה אלו ואלו הם דברי הברית, כי אע"פ שמפי הגבורה היו הדברים, דברי ברית הם, מפני שתלויים בו טוב ורע. טוב, בא מצדיק, שהוא יסוד. רע, בא מן דין, ממקום הדין, שהוא צדק, דהיינו מלכות. וצדיק וצדק, שהם יסוד ומלכות, הם ברית, ונקראים ברית. וע"כ דברים אלו דברי הברית הם. וברית, שהוא יסוד ומלכות, קשור יחד, ומשום זה זכור ושמור, שהם ת"ת ומלכות, קשורים יחד, זכור ביום, שמור, כלילה, והם יחד, בסו"ה ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. הרי שברית הוא יסוד ומלכות ביחד, שאין ז"א מחובר במלכות אלא ע"י יסוד. ומשום זה, כתוב ברית, כי ודאי דברי הברית הם. התוכחה שבתורת כהנים ושבתורה, ובכל מקום שנזכר ברית הוא במקום הזה.

(נד) אמר ר' חייא וכו': אר"ת, ודאי כך הוא, ומשום זה שבת, שהוא זכור ושמור, שהם יסוד ומלכות, נקראת ברית, שכתוב, ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את

(דפו"י דף קט"ו ע"א * דף קט"ו ע"ב)

געלתיים, בגין דלא אתחבר בהו. להפר בריתי אתם, דאי לא אפרוק להו, הא בריתי פליג, ובג"כ להפר בריתי אתם.
 (ז) א"ר חייא, אנא שמענא מלה חדתא, דאמר רבי אלעזר לא מאסתים ולא געלתיים לכלתם, לא ה הכיתים ולא הרגתים לכלותם מבעי ליה. אלא לא מאסתים ולא געלתיים, מאן דסאני לאחרא מאיס הוא לקבליה, וגעלא הוא בגיעולא קמיה. אבל הכא, לא מאסתים ולא געלתיים. מ"ט. בגין דחביבותא דנפשאי בינייהו. ובגינה כלהו חביבין גבאי, הה"ד לכלתם. לכלתם כתיב, חסר וי"ו, בגינה לא מאסתים ולא געלתיים, בגין דאיהי רחימתא דנפשאי, רחימותא דילי גבהא.

(ח) לב"נ דרחים אתתא, והוות דיירא בשוקא דבורסקי, אי לא הוות ע היא תמן, לא עייל בה לעלמין. כיון דהיא תמן, דמי בעינוי כשוקא דרוכלי, דכל ריחין דעלמין טבין אשתכחו תמן.

(ט) אוף הכא, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם, דאיהו שוקא דבורסקי, לא מאסתים ולא געלתיים. ואמאי. לכלתם. פ בגין כלתם, דאנא רחימנא לה, דאיהי צ רחימתא דנפשאי, דשריא תמן, ודמי עלי ק ככל ריחין טבאן דעלמא, בגין ההיא כלה דבגווייהו. א"ר יוסי, אלו לא אתינא הכא, אלא למשמע מלה דא דיי.

(ס) פתח ואמר, (מ) בן יכבד אב ועבד אדניו. בן יכבד אב, כד"א (ו) כבד את אביך ואת אמך, ואוקמוה, במיכלא ומשתייא ה ובכלא. האי בחייוי

הלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ז) (מלאכי א) וירא מה צ"ה. (ו) (שמות כ) יחרו ס הכרתים. ע ל"ג היא. פ ל"ג בגין כלתם. צ רחימא. ק לריחין ול"ג ככל. ר דכלא. עז צ"ו.

לא מאסתים ולא געלתיים לכלותם

הסולם

מאמר

שאוהב אשה, והיתה דרה בשוק של בורסקי. דהיינו של מעבדי עורות, שריחם רע. אם היא לא היתה שם, לא היה נכנס שם לעולם, כיון שהיא שם, השוק של בורסקי דומה בעינוי כשוק של מוכרי בשמים, שכל הריחות הטובים שבעולם נמצאים שמה.
 (נט) אוף הכא ואף וגר: אף כאן, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם, שהוא שוק של בורסקי שריחו רע, לא מאסתים ולא געלתיים. ולמה. לכלותם, היינו בשביל הכלה שלהם, שהיא השכינה, שאני אוהב אותה והיא אהובת נפשי, השורה שם, וע"כ דומה עלי ככל ריחות הטובים שבעולם, בשביל כלה ההיא השורה בתוכם. א"ר יוסי אלו לא באתי כאן אלא לשמוע דבר הזה, די.

גואל אותם הרי בריתי נחלק, כלומר שמתבטל הזווג של יסוד ומלכות. ומשום זה אוה"כ, להפר בריתי אתם.
 (ז) אמר ר' חייא וכו': אר"ח, אני שמעתי דבר חדש. שאמר ר' אלעזר, לא מאסתים ולא געלתיים לכלותם, לא הכיתים ולא הרגתים לכלותם, היה צריך לומר, ומשיב, אלא, לא מאסתים ולא געלתיים, פירושו, כי מי ששונא לאחר, הוא מאוס לפניו, ומגועל הוא בגיעול לפניו, אבל כאן, לא מאסתים ולא געלתיים, מהו הטעם. הוא משום שאהובת נפשי ביניהם, דהיינו השכינה, שבשבילה כולם אהובים אצלי. ז"ש לכלתם. לכלתם כתוב חסר ו', לרמוז על השכינה שנקראת כלה, ולכלותם, כמו בשביל הכלה, שבשביל הכלה, לא מאסתים ולא געלתיים, משום שהיא אהובת נפשי, ואהובה שלי אצלם.

(ס) פתח ואמר, בן וגר: פו"א, בן יכבד אב ועבד אדוניו. בן יכבד אב, היינו כמו שאתה אומר, כבד את אביך ואת אמך, והעמידוהו

(נח) לבר נש דרחים וכו': בדומה לאדם (דפו"י דף קט"ו ע"ב)

דאתחייב ביה. בתר דמית, אי תימא הא פטור מניה הוא, לאו ש הכי. דאע"ג דמית, אתחייב ת ביקריה יתיר, דכתיב כבד את אביך. דאי ההוא ברא אזיל בארע תקלא, ודאי מבזה לאבוי א הוא, ודאי עביד ליה קלנא. ואי ההוא ברא אזיל בארע מישר, ותקין עובדוי, ודאי דא אוקיר לאבוי, אוקיר ליה בהאי עלמא גבי בני נשא, אוקיר ליה בההוא עלמא, גבי קב"ה. וקב"ה חייס עליה, ואותיב ליה בכורסייא דיקריה. ודאי בן יכבד אב.

סא) כגון רבי אלעזר, דאיהו אוקיר ליה לאבוי בהאי עלמא, ובההוא עלמא השתא אסגי שבחא דר"ש בתרין עלמין, בהאי עלמא, ובההוא עלמא יתיר מחייו. ב דזכה לבנין קדישין, ולגזעין קדישין. זכאין אינון צדיקייא, זכאן לבנין קדישין, (9) לגזעין קדישין. עלייהו אתקרי, (10) כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך יי'. אמן בילא"ו יילא"ו:

סליק ספר ויקרא בס"ד

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(8) (ישעיה סא) ויקהל קמו צ"ה. ש ל"ג הכי. וו ביה. א מוסיף וקלנא דאבוי הוא ואיהו ודאי. ב ל"ג דזכה לבנין קדישין ולגזעין קדישין

דרך אמת (9) לשרשין קדושים ועליהם נאמר כל רואיהם יכירום וגו'.

מאמר

הסולם

בן יכבד אב

מרחם עליו ומושיבו בכסא כבודו. ודאי בן יכבד אב. סא) כגון ר' אלעזר וכו': כמו ר' אלעזר, שהוא כיבד את אביו בעולם הזה, ובעולם ההוא עתה הגדיל שבתו של ר"ש בשני עולמות, בעולם הזה, ובעולם הבא עוד יותר מבחייו. שזכה לבנים קדושים ולגזעין קדושים. אשרי הם הצדיקים הזוכים לבנים קדושים לגזעין קדושים, עליהם נקרא, כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה'. אמן.

העמידוהו, שיכבד פירושו, במאכל ובמשתה ובכל. זהו שמחויב בחייו. אחר שמת, אם תאמר שפטור מכבוד, אינו כן, כי אע"פ שמת הוא עוד מחויב בכבודו יותר, שכתוב, כבד את אביך, גם לאחר מותו. ואם אותו הבן הולך בדרך מעקשים, ודאי שמבזה את אביו, ודאי שעושה לו בזיון, ואם אותו הבן הולך בדרך הישר ומתקן מעשיו, ודאי שזה מכבד את אביו, מכבד אותו בעולם הזה בין אנשים, ומכבדו בעולם הבא אצל הקב"ה. והקב"ה

(דפויי דף קט"ו ע"ב)

סליק ספר ויקרא